

3. Voortoets

Voortoets Nbw 1998
locatie Langerak Terschelling

BügelHajema

Plek voor ideeën

Voortoets Nbw 1998
locatie Langerak Terschelling

Inhoud

Rapport

29 januari 2016
Projectnummer 554.02.02.00.00

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Project	7
	2.1 Huidige situatie	7
	2.2 Voorgenomen plannen	7
3	Natura 2000	9
	3.1 Waddenzee	10
	3.2 Duinen Terschelling	11
4	Toetsing	13
	Landschappelijke waarden	14
5	Conclusie	15
6	Literatuur	17

Bijlagen

Inleiding

De Terschelling energie coöperatie (TEC) is voornemens op een perceel in Hee zonnepanelen te realiseren. De beoogde locatie is momenteel in gebruik als weiland. De ontwikkelingen passen niet binnen het huidige bestemmingsplan. Derhalve is voor beide ontwikkelingen een nieuw bestemmingsplan noodzakelijk. In dit kader is inzicht gewenst of de ontwikkelingen leiden tot negatieve effecten op beschermde natuurgebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

AANLEIDING

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangegeven, te voorkomen, bepaalt de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998) dat plannen en projecten die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstrend effect kunnen hebben op de soorten (de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied), niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. In de omgeving van het plangebied zijn de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Duinen Terschelling gelegen.

NATUURBESCHERMINGS-
WET 1998

De voorliggende rapportage is geschreven als Voortoets in het kader van de Nbw 1998. Het begrip 'Voortoets' komt niet als zodanig voor in de Nbw 1998. Het begrip wordt in de praktijk echter veel gebruikt als naam voor een globale toetsing waarmee een indicatie wordt verkregen van de mogelijke negatieve gevolgen van een activiteit op in het kader van de Nbw 1998 beschermde Natura 2000-gebieden. Door een Voortoets uit te voeren, wordt de vraag beantwoord of er een kans bestaat dat de activiteit verslechtering en/of significante verstoring met zich meebrengt, ofwel dat er een vergunningsplicht is. De provincie Fryslân is in het kader van de Nbw 1998 het bevoegd gezag voor de betreffende Natura 2000-gebieden.

VOORTOETS

Uitgaande van de huidige situatie en de beoogde ontwikkelingen (hoofdstuk 2) zijn de mogelijke effecten als gevolg van de toekomstige ontwikkelingen bepaald en beoordeeld in het kader van de Nbw 1998 (hoofdstuk 4). Verder is een inventarisatie van Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 3) uitgevoerd. Tot slot is er een conclusie getrokken (hoofdstuk 5).

LEESWIJZER

Figuur 1. Luchtfoto met ligging plangebied
(bron: Google Earth, d.d. 16-12-2015)

Project 2

2.1

Huidige situatie

De ontwikkelingen hebben plaats op een agrarisch perceel dat in gebruik is als weiland voor pony's. Ten noorden en oosten van het perceel ligt een elzensingel waarlangs een sloot is gelegen.

Als figuur 1 is een luchtfoto met de ligging van het projectgebied opgenomen.

Figuur 2. Plangebied vanuit het noorden

2.2

Voorgenomen plannen

Men is voornemens om in het plangebied zonnepanelen te plaatsen langs de noord- en oostzijde. Het gaat in totaal om een oppervlak van ongeveer 0,15 Ha. Er zijn hierbij geen werkzaamheden voorzien aan de omliggende sloten of elzensingels. Er wordt geen verlichting geplaatst in het plangebied. Figuur 3 geeft de beoogde locatie van de zonnepanelen globaal weer.

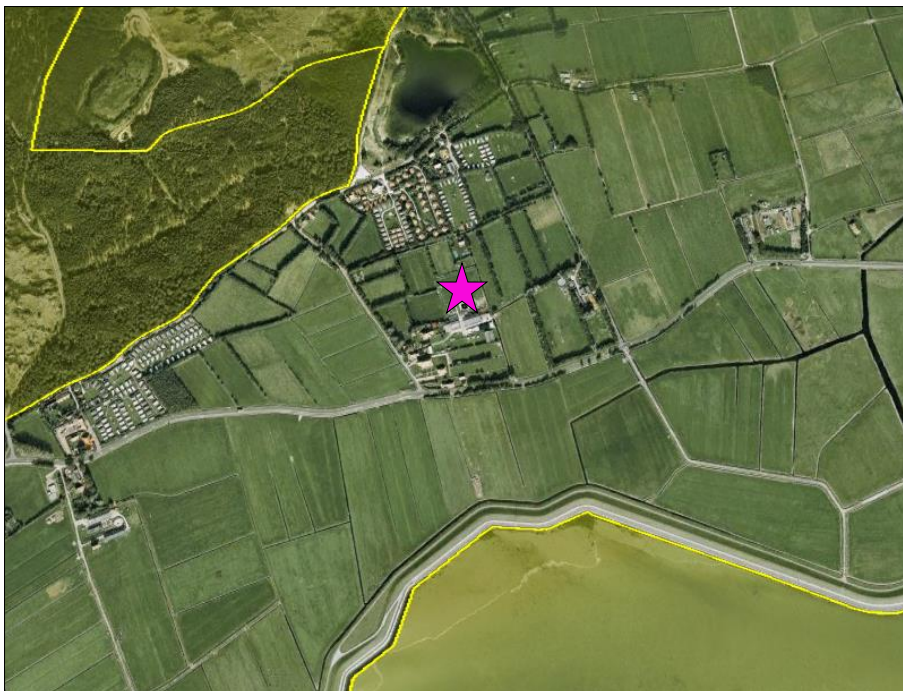
Figuur 3. Plangebied met in blauw globaal aangegeven de locatie waar zonnepanelen zijn voorzien

Natura 2000

3

In de Nbw 1998 is de bescherming van specifieke (natuur)gebieden geregeld. In de Nbw 1998 zijn ook de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. Onder de Nbw 1998 worden drie typen gebieden aangegeven en beschermd: Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten en Wetlands. Negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningplichtig. Relevant daarbij is dat de Nbw 1998 een externe werking kent.

Het plangebied ligt niet in en grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Nbw 1998. Het meest nabijgelegen beschermde gebied betreft het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling, dat gelegen is op ongeveer 200 meter afstand van het plangebied. Verder ligt het Natura 2000-gebied Waddenzee op een afstand van ongeveer 400 meter tot het plangebied. In onderstaand figuur 4 wordt de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied weergegeven.

Figuur 4. Ligging plangebied (roze asterisk) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (geel)

De volgende gebiedsbeschrijvingen zijn gemaakt aan de hand van de aanwijzingsbesluiten en omvatten waar van toepassing een overzicht van de aangegeven soorten en habitattypen, de geohydrologie van het gebied met

eventuele herstelmaatregelen, de ecohydrologie met knelpunten en oplossingen.

3.1

W a d d e n z e e

De Waddenzee is op 8 november 1991 aangewezen als Vogelrichtlijngebied en op 7 december 2004 aangemeld als Habitatrictlijngebied. Het gebied is op 26 februari 2009 door de minister van LNV (nu EZ) definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

De Waddenzee bestaat uit een complex van diepe geulen en ondiep water met zand- en slibbanken waarvan grote delen bij eb droog vallen. Deze banken worden doorsneden door een fijn vertakt stelsel van geulen. Langs het vasteland en de eilanden liggen verspreid kweldergebieden, die door grote verschillen in vocht- en zoutgehalte bijdragen aan een zeer diverse flora en vegetatie. Enkele voorbeelden hiervan zijn de Boschplaat op Terschelling en Neerlands Reid op Ameland, waar op de overgang naar het duingebied bijzondere kweldervegetaties aanwezig zijn. Er is een nagenoeg ongestoorde hydrodynamiek en geomorfologie aanwezig, waarin natuurlijke processen zorgen voor instandhouding en ontwikkeling van karakteristieke ecotopen en habitats en de grenzen van land en water voortdurend wijzigen.

De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Waddenzee zijn weergegeven in bijlage 1.

De belangrijkste doelstelling voor het Natura 2000-gebied zijn:

- Overstroomde zandbanken & biogene structuren: Verbetering kwaliteit permanent overstroomde zandbanken (getijdengebied) H1110_A o.a. met biogene structuren met mossels. Tevens van belang als leefgebied voor eider A063 en zwarte zee-eend A065 en als kraamkamer voor vis.
- Zoet-zout overgangen Waddengebied: Herstel zoet-zout overgangen (bijvoorbeeld via spuiregime en vistrappen) i.h.b. visintrek Afsluitdijk, Westerwoldse Aa en Lauwersmeer/Reitdiep in relatie tot Drentse Aa (rivierprik H1099).
- Achterland fint: Behoud van verbinding met Schelde en Eems ten behoeve van paaifunctie voor fint H1103 in België en Duitsland.
- Diversiteit getijdenplaten: Verbetering kwaliteit slik- en zandplaten (getijdengebied) H1140_A ten behoeve van vergroting biodiversiteit.
- Rust- en foerageergebieden: Behoud slikken en platen voor rustende en foeragerende niet-broedvogels zoals voor bonte strandloper A149, rosse grutto A157, scholekster A130, kanoet A143, steenloper A169 en eider A063 en rustgebieden voor gewone zeehond H1365 en grijze zeehond H1364.
- Voortplantingshabitat: Behoud ongestoorde rustplaatsen en optimaal voortplantingshabitat (waaronder embryonale duinen H2110) voor bont-

bekplevier A137, strandplevier A138, kluut A132, grote stern A191 en dwergstern A195, visdief A193 en grijze zeehond H1364.

- Diversiteit schorren en kwelders: Behoud (Waddenzee) en herstel (Delta) van schorren en zilte graslanden (buitendijks) H1330_A met alle successiestadia, zoet-zout overgangen, verscheidenheid in substraat en getijregime en mede als hoogwatervluchtplaats.

In algemene zin is er voor dit gebied een opgave voor landschappelijke samenhang en interne compleetheid (Noordzee, Waddenzee en Delta). Behoud of herstel ruimtelijke samenhang diep water, kreken, geulen, ondiep water, platen, kwelders of schorren, stranden en bijbehorende sedimentatie- en erosieprocessen. Behoud openheid, rust en donkerte. Voor vogels betekent dit voldoende rust en ruimte om te foerageren en voldoende rustige hoogwatervluchtplaatsen op korte afstand van foerageergebieden in het intergetijdengebied.

3.2

Duinen Terschelling

Duinen Terschelling is op 24 maart 2000 aangewezen als Vogelrichtlijngebied en op 7 december 2004 aangemeld als Habitatrichtlijngebied. Het gebied is op 26 februari 2009 door de minister van LNV (nu EZ) definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

De duinen van Terschelling behoren - samen met die van Vlieland - tot de kalkarmste gebieden van ons land. Deze kalkarmoede weerspiegelt zich in een breed voorkomen van heidebegroeiingen en duingraslanden met Buntgras (*Corynephorus canescens*), de laatste rijk aan korstmossen. Daartussen liggen valleien met een scala aan levensgemeenschappen, van open water tot Knopbiesbegroeiingen en berkenbossen. De jongere en meer kalkrijke duinen aan de westkant van het eiland, op de Noordvaarder, herbergen een grote groeiplaats van de groenknolorchis (*Liparis loeselii*). Aan de zuidkant hiervan ligt een groen strand, rijk aan gradiënten en dienovereenkomstig aan gemeenschappen. De diversiteit aan habitattypen gaat gepaard met een aanzienlijke vogelrijkdom. In de embryonale duinen broeden onder meer strandplevier en bontbekplevier, in de oudere duinen blauwe kiekendief, velduil en tapuit, en in de valleien met duinplassen dodaars, bruine kiekendief, paapje en rietzanger.

De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling zijn opgenomen in bijlage 2.

De belangrijkste doelstelling voor het Natura 2000-gebied zijn:

- Grijs duinen: Uitbreiding en herstel kwaliteit van grijs duinen *H2130, ook als habitat van tapuit A277, velduil A222 en blauwe kiekendief A082, door tegengaan vergrassing en verstruweling.
- Open vochtige duinvalleien, inclusief vochtige duinbossen: Behoud oppervlakte en herstel kwaliteit van vochtige duinvalleien (kalkrijk) H2190_B. Behoud vochtige duinvalleien H2190 als habitat van roerdomp A021, lepelaar A034, blauwe kiekendief A082, velduil A222, noordse woelmuis *H1340, nauwe korfslak H1014 en groenknolorchis H1903 (vergroting oppervlakte is vrijwel overal gedaan). Meer ruimte voor duinbossen (vochtig) H2180_B.
- Graslanden: Ontwikkeling heischrale graslanden *H6230, grijs duinen (heischraal) H2130_C en blauwgraslanden H6410 op kansrijke locaties.
- Gradiënt binnenduinrand: Herstel hydrologie/vochtgradiënt duinbossen (binnenduinrand) H2180_C, heischrale graslanden *H6230 en blauwgraslanden H6410.

In algemene zin dient er ruimte te zijn voor natuurlijke verstuing: witte duinen H2120 en embryonale duinen H2110, onder meer van belang als habitat voor kleine mantelmeeuw A183, dwergstern A195, bontbekplevier A137 en strandplevier A138. Aandacht voor samenhangend landschap met aantal gradienten en mozaïeken door versterken van noord-zuid gradiënt en samenhang daarbinnen, herstel gradiënt van zeereep-binnenduinrand: droog-nat, meer of minder wind, meer of minder zout, jong-oud, 3) behoud en herstel van mozaïeken: open-dicht, hoog-laag, behoud en herstel van rust en donker voor fauna en het versterken samenhang met Noordzee, Wadden en Delta én met Meren en Moerassen.

Toetsing

4

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van nabij gelegen Natura 2000-gebieden (zie figuur 5). De afstand met het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling bedraagt ongeveer 200 meter. De afstand tot het Natura 2000-gebied Waddenzee bedraagt ongeveer 400 meter. Voor de Natura 2000-gebieden zijn in de aanwijzingsbesluiten instandhoudingsdoelen opgenomen. Deze instandhoudingsdoelstellingen hebben betrekking op een aantal habitattypen, habitatrichtlijnsoorten, broedvogels en/of niet-broedvogels en overige natuurwaarden.

Figuur 5. Ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied Waddenzee (geel zuidzijde) en Duinen Terschelling (geel noordzijde)

Voor een verkenning naar kansen op mogelijke significante effecten is gebruik gemaakt van de Effectenindicator (2) van het Ministerie van EZ. De effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van soorten en habitattypen voor de meest voorkomende storende factoren, gebaseerd op absolute getallen voor biotische randvoorwaarden en kennis van ruimtelijke randvoorwaarden. Deze informatie is indicatief.

Gezien de aard van de ontwikkelingen en de afstand tot de Natura 2000-gebieden zijn de voor deze gebieden relevante verstoringsfactoren oppervlak-verlies, versnippering, verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid,

licht en trilling, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten zowel in de aanlegfase als de gebruiksfase niet aan de orde.

Een effect dat op deze afstand tot de Natura 2000-gebieden wel mogelijk is, is afname van foerageergebied van voor de gebieden aangewezen vogelsoorten. Voor de gebieden Duinen Terschelling en Waddenzee gaat het daarbij om velduil, blauwe kiekendief en diverse ganzen en steltlopers. De nabij gelegen opgaande groenstructuren en bebouwing zorgen voor een besloten terrein waar reeds verstoring aanwezig is. De locatie waar de zonnepanelen zijn voorzien vormt gezien de terreinomstandigheden (begraasd weiland nabij bebouwing) en het geringe oppervlak (0,15 Ha) geen essentieel onderdeel van het foerageergebied van deze soorten. Daarnaast is in de omgeving in ruime mate geschikt foerageergebied beschikbaar voor genoemde soorten.

Landschappelijke waarden

Het Waddenzeegebied wordt in het kader van de PKB en de status als Beschermde Monument Waddenzee als volgt getypeerd. "Bijzondere landschappelijke schoonheid; weidse karakter, het vrije spel der elementen, de voortdurende wijziging van de grenzen van land en water en de grote vormenrijkdom. Het landschap kenmerkt zich door zijn vrijwel ongeschonden en open karakter. Van wezenlijk belang is voorts de in het gebied heersende rust."

Geconcludeerd kan worden dat de ontwikkelingen gezien de afstand geen negatief effect zullen hebben op de landschappelijke waarden van het Waddenzee gebied.

Conclusie 5

Er is geen aanleiding om als gevolg van het plan geen negatieve effecten te verwachten op instandhoudingsdoelstellingen van in het kader van de Nbw 1998 beschermde Natura 2000-gebieden Duinen Terschelling en Waddenzee.

L i t e r a t u u r

6

1.

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=2>

Op deze pagina vindt u de meest actuele documenten en kaarten met betrekking tot de aanwijzing van de Natura 2000-gebieden Duinen Terschelling en Waddenzee.

2.

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1

De effectenindicator 'Natura 2000 - ecologische randvoorwaarden en storende factoren' is een hulpmiddel voor initiatiefnemers, vergunningverleners en planmakers die te maken krijgen met activiteiten in of nabij Natura 2000-gebieden.

B i j l a g e n

Bijlage 1:
Instandhoudingsdoelstellingen
Natura 2000-gebied
Waddenzee

Bijlage 1.

Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Waddenzee

Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Waddenzee per habitatype en -soort en broedvogel- en niet-broedvogelsoort (bron: Essentietabel Waddenzee, website ministerie EZ)

		doelstellingen			draagkracht	
		oppervlakte	kwaliteit	populatie	aantal vogels	aantal paren
habitattypen						
H1110A	Permanent overstroomde zandbanken (getijdengebied)	=	>			
H1140A	Slik- en zandplaten (getijdengebied)	=	>			
H1310A	Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	=	=			
H1310B	Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)	=	=			
H1320	Slijkgrasvelden	=	=			
H1330A	Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	=	>			
H1330B	Schorren en zilte graslanden (binnendijks)	=	=			
H2110	Embryonale duinen	=	=			
H2120	Witte duinen	=	=			
H2130A	Grijze duinen (kalkrijk)	=	=			
H2130B	Grijze duinen (kalkarm)	=	>			
H2160	Duindoornstruwelen	=	=			
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	=	=			
habitatsoorten						
H1014	Nauwe korfslak	=	=	=		
H1095	Zeeprik	=	=	>		
H1099	Rivierprik	=	=	>		
H1103	Fint	=	=	>		
H1364	Grijze zeehond	=	=	=		
H1365	Gewone zeehond	=	=	>		
broedvogelsoorten						
A034	Lepelaar	=	=			430
A063	Eider	=	>			5000
A081	Bruine Kiekendief	=	=			30
A082	Blauwe Kiekendief	=	=			3
A132	Kluut	=	>			3800
A137	Bontbekplevier	=	=			60
A138	Strandplevier	>	>			50
A183	Kleine Mantelmeeuw	=	=			19000
A191	Grote stern	=	=			16000
A193	Visdief	=	=			5300
A194	Noordse Stern	=	=			1500
A195	Dwergstern	>	>			200
A222	Velduil	=	=			5

niet-broedvogelsoorten

A005	Fuut	=	=	310
A017	Aalscholver	=	=	4200
A034	Lepelaar	=	=	520
A037	Kleine Zwaan	=	=	1600
A039b	Toendrarietgans	=	=	geen
A043	Grauwe Gans	=	=	7000
A045	Brandgans	=	=	36800
A046	Rotgans	=	=	26400
A048	Bergeend	=	=	38400
A050	Smient	=	=	33100
A051	Krakeend	=	=	320
A052	Wintertaling	=	=	5000
A053	Wilde eend	=	=	25400
A054	Pijlstaart	=	=	5900
A056	Slobeend	=	=	750
A062	Toppereend	=	>	3100
A063	Eider	=	>	90000-115000
A067	Brilduiker	=	=	100
A069	Middelste Zaagbek	=	=	150
A070	Grote Zaagbek	=	=	70
A103	Slechtvalk	=	=	40
A130	Scholekster	=	>	140000-160000
A132	Kluut	=	=	6700
A137	Bontbekplevier	=	=	1800
A140	Goudplevier	=	=	19200
A141	Zilverplevier	=	=	22300
A142	Kievit	=	=	10800
A143	Kanoet	=	>	44400
A144	Drieteenstrandloper	=	=	3700
A147	Krombekstrandloper	=	=	2000
A149	Bonte strandloper	=	=	206000
A156	Grutto	=	=	1100
A157	Rosse grutto	=	=	54400
A160	Wulp	=	=	96200
A161	Zwarte ruiter	=	=	1200
A162	Tureluur	=	=	16500
A164	Groenpootruiter	=	=	1900
A169	Steenloper	=	>	2300-3000
A197	Zwarte Stern	=	=	23000

= : behoudsdoelstelling

> : verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

=(<) : Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft "ten gunste van" formulering

Bijlage 2:
Instandhoudingsdoelstellingen
Natura 2000-gebied
Duinen Terschelling

Bijlage 2.

Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Duinen Terschelling

Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling per habitatype en -soort en broedvogel- en niet-broedvogelsoort (bron: Essentietabel Duinen Terschelling, website ministerie EZ)

		doelstellingen		draagkracht		
		oppervlakte	kwaliteit	populatie	aantal vogels	aantal paren
habitattypen						
H1310A	Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	=	=			
H1310B	Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)	=	=			
H1330A	Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	=	=			
H2110	Embryonale duinen	=	=			
H2120	Witte duinen	=	=			
H2130A	Grijze duinen (kalkrijk)	=	=			
H2130B	Grijze duinen (kalkarm)	>	>			
H2130C	Grijze duinen (heischraal)	>	>			
H2140A	Duinheiden met kraaihei (vochtig)	=	>			
H2140B	Duinheiden met kraaihei (droog)	=	>			
H2150	Duinheiden met struikhei	=	=			
H2160	Duindoornstruwelen	=	=			
H2170	Kruipwilgstruwelen	= (<)	=			
H2180A	Duinbossen (droog)	>	>			
H2180B	Duinbossen (vochtig)	>	>			
H2180C	Duinbossen (binnenduinrand)	=	=			
H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)	>	>			
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	>	=			
H2190C	Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	>	>			
H2190D	Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	=	=			
H6230	Heischrale graslanden	>	>			
H91D0	Hoogveenbossen	>	>			
habitatsoorten						
H1831	Drijvende waterweegbree	=	=	=		
H1903	Groenknolorchis	=	=	=		

broedvogelsoorten

A004	Dodaars	=	=	20
A081	Bruine Kiekendief	=	=	45
A082	Blauwe Kiekendief	>	>	40
A137	Bontbekplevier	>	>	10
A138	Strandplevier	>	>	10
A195	Dwergstern	>	>	20
A222	Velduil	>	>	10
A275	Paapje	>	>	25
A277	Tapuit	>	>	100
A295	Rietzanger	=	=	120

= : behoudsdoelstelling

> : verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

=(<) : Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft "ten gunste van" formulering